

У Србији свакога дана најмање једна жена умре а четири жене оболе од рака грлића материце...

Трећа недеља јануара се од 2007. године, на иницијативу и под покровитељством *Европске асоцијације за борбу против рака грлића материце*

(
European Campus Card Association-ECCA

)
, обележава као Европска недеља превенције рака грлића материце.

Ове године ће се она, четрнаести пут заредом у нашој земљи, обележити у периоду од **20 -26. јануара 2020.године.**

Слоган овогодишње кампање је да, „**Рано откривање може спречити рак грлића материце**“, а има за циљ да жене свих животних доби подстакне да размишљају о значају очувања свог репродуктивног здравља, као и да их мотивише да у току године одвоје макар један дан за посету свом лекару и обаве неки од доступних превентивних прегледа којима се могу благовремено открити ране премалигне промене и спречити даљи развој болести и њен крајњи фатални исход.

И поред доказаних мера превенције рак грлића материце у нашој земљи већ дуги низ година наставља да буде један од водећих узрока обољевања и умирања у женској популацији. Имајући у виду да сваке године, око 1.300 жена оболи и приближно 500 изгуби живот, не изненађује податак да се наша земља налази на неславном петом месту у Европи по обољевању и умирању од ове болести која се може спречити. Управо зато, неопходно је истаћи значај интензивирања активности којима се пажња жена усмерава не само на могућност, већ и на неопходност коришћења доступних мера превенције.

Према подацима Популационог регистра за рак, на подручју града Београда преко 8.800

жена живи са овом болешћу, док сваке године од ње умре око 100 наших суграђанки. Само у току 2018. године регистровано је 167 нових случајева болести. Иако је највећи број оболелих жена из старосне групе 40-59 година, последњих година приметно је повећање броја случајева у млађој популацији, управо у генеративном добу од 15-49 година.

Један од разлога велике смртности од овог обољења у нашој популацији јесте и чињеница да је у првој фази ова болест углавном без симптома, или су они неспецифични, па се готово 2/3 жена први пут јави гинекологу када је болест већ узела маха. Тада само лечење постаје тешко и неизвесно, и поред оперативног захвата захтева примену агресивне радиотерапије, што доводи до значајног продужења лечења и различитих компликација, а све то значајно повећава трошкове и умањује шансе за излечење.

Већина ових случајева могла се спречити да је болест откривена у раној фази и да се на време приступило лечењу.

Редовни прегледи код изабраног гинеколога, спровођење програма организованог скрининга и програма вакцинације против ХПВ инфекције, имају највећи значај у превенцији ове болести.

ШТА ТРЕБА ДА ЗНАМО О РАКУ ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ?

Рак грлића материце је злоћудни тумор, локализован на доњем делу материце окренутом ка вагини, који настаје када се неке ћелије грлића материце измене и почну да се неконтролисано умножавају. Најчешће се јавља између 35. и 50. године живота.

ДА ЛИ СЕ РАК ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ МОЖЕ СПРЕЧИТИ?

Развој ове болести се може спречити откривањем раних премалигних промена у ћелијама површинског слоја грлића материце. Неке од ових промена су благе, често без икаквих симптома, и могу се спонтано повући, али постоје и оне које, уколико се на

време не уклоне, у периоду од неколико година могу да прерасту у рак грлића материце.

СИМПТОМИ КОЈИ УПОЗОРАВАЈУ НА ПОСТОЈАЊЕ РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ

- крварење у току и након сексуалног односа
- крварење између две менструације
- продужено менструално крварење
- крварење након менопаузе
- појачани вагинални секрет и поред примењене терапије
- поновљене ранице или оштећења слузокоже грлића
- бол у крстима или нози, отицање ноге

Постојање једног или више наведених симптома буди сумњу на постојање рака грлића материце и никако их не треба занемарити, нарочито уколико трају дуже времена или уколико се понављају. Уколико их уочите, обратите се свом изабраном лекару!

КОЈИ СУ НАЈЧЕШЋИ ФАКТОРИ РИЗИКА ЗА НАСТАНАК РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ?

Основни фактор ризика је дуготрајана инфекција одређеним типовима Хуманих папилома вируса (ХПВ).

Постоји преко 100 типова ХПВ-а, од којих око 40 изазива инфекције слузокоже полних органа код оба пола. Неки од њих узрокују промене у површинским ћелијама грлића материце из којих временом може да се развије рак грлића материце.

У 99,7% случајева рака грлића материце постоји ХПВ инфекција! У чак 70% случајева узрочник је неки од високоризичних типова ХПВ-а (16 и 18), који су доказано онкогени!

Имајући у виду да је главни фактор ризика за настанак карцинома грлића материце

дуготрајна инфекција одређеним типовима Хуманог папилома вируса (ХПВ), сматра се да је најефикаснија мера примарне превенције против ове болести правремена имунизација против хуманог папилома вируса. Ова интервенција сматра се исплативом, нарочито за земље где су ресурси ограничени, учесталост ХПВ инфекције висока, а обухват превентивним прегледима низак.

ХПВ инфекција је неопходан али не и довољан фактор ризика за настанак рака грлића материце!

КАКО МОЖЕТЕ СМАЊИТИ РИЗИК ОД НАСТАНКА РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ?

- Одласком на превентивне прегледе и редовне контроле код гинеколога;
- Јављањем на организовани скрининг за рак грлића материце (када добијете позив из дома здравља);
- Познавањем симптома ове болести и одласком код лекара уколико се уочи неки од њих;
- Вакцинисањем против ХПВ уколико спадате у циљну групу за примање вакцине.

ЗАШТО СУ ВАЖНИ ПРЕВЕНТИВНИ ПРЕГЛЕДИ?

Циљ редовних превентивних прегледа је откривање почетних промена на грлићу материце пре него што се развије малигно обољење. Што се раније открију промене, лечење је лакше и успешније. Када се рак већ развије, третман постаје тежи, а његов успех је мање загарантован.

Запамтите, у почетним стадијумима болести најчешће нема никаквих симптома!